

Ivo Roháč

ORGAN SERVICE

---

adresa :
XXXXXX
XXXXXX, XXXXX
Czech Republic

telefon : XXXXX
fax : XXXXXX
mobil : XXXXX
e-mail : XXXXX
Web : <http://www.organ-service.cz>

Restaurátorský záměr

Hřebíčkový automatofon
depozitář - Muzeum Těšínska

Popis nástroje:

Jedná se o hřebíčkový nástroj patřící mezi idiofony. Hřebíčkové nástroje patří ve vývoji hudebních automatů mezi nejrozšířenější. Dobu jejich trvání lze označit letopočty 1810-1910 a byly instalovány jak do nábytku či obrazů, tak i mnoha předmětů denní potřeby, jako hodinek, pečeti, tabatěrek, rukojetí holí, šperků apod. Určitou renesancí zažívají i v současnosti v modernějším provedení a nalezneme je v hračkách a upomínkových předmětech. Znějící část tvoří ocelový hřeben s různou délkou jednotlivých zoubků, které určují výšku daného tónu. K zesílení zvuku slouží dřevěná skříňka, která má funkci rezonátoru. První hřebíčkové nástroje vznikaly ve Švýcarsku a ve Francii. Výroba hřebíčkových nástrojů zdomácněla v Ženevě a od roku 1815 zde působilo mnoho firem, zabývajících se touto výrobou a vyvážejících zboží do celého světa. Odtud také pochází tento nástroj. Vyroben byl ve druhé polovině 19. století. Má již více hracích hřebenů, dlouhý hrací válec je osazený osmi melodiemi a zvukovým efektem zvaným „citera“. Toto mechanické zařízení přikládá na hřeben textilií nebo jemný papír a vibrace způsobuje efekt strunného trsacího nástroje. Převodové ústrojí zde ovládají dva paralelní pérovníky, což zajišťuje dlouhou hru bez častého natahování. Strojek je uložený ve dřevěné intarzované kazetě s otvíratelnou horní deskou a opatřen leštěnou politurou. Víko a čelní stěna je zdobená vsazenou inkrustací z perleti, želvoviny a ebenového dřeva. Na bočnicích jsou dvě kovová madla pro snadnější manipulaci. Provedení svědčí o tom, že hudební automat byl určený pro vyšší společenské vrstvy a mohl zdobit jak šlechtický salon, tak i salon zámožnější měšťanské rodiny.

Stav nástroje:

Stav odpovídá stáří a nástroj je funkční, všechny součásti jsou původní, viditelné jsou pouze drobné opravy na strojní části. V nedávné době ale došlo k poškození zatečením vody, které bylo naštěstí pouze krátkodobé. Na první pohled jsou tak škody pouze lokální. Intarzie jsou ale na některých místech odlepené, nebo pozvednuté a došlo i k poškození leštěné politury víka. Samotný hrací strojek je z větší části z mosazi, ale určité ocelové části, zejména ty skryté mohou být poškozené korozí. Je proto nutné co nejdříve provést jeho celkovou demontáž, vyčištění a konzervaci.

Návrh restaurátorských prací:

Nástroj bude kompletně demontován. Bude provedena oprava uvolněných a odlepených intarzií podklížením a zažehlením. Nutné provést retuše, doplnění ulámaných nožiček, přetmelení prasklinek, vyčištění kování, očištění politury a celkové přešetření celé skříňky. Hrací strojek bude celý demontován a všechny komponenty budou očištěné v lázni za pomoci ultrazvuku. Kontrola hřidel, osiček a pérovníků, provedení případných oprav. Konzervace mosazných částí

mikrokrystalickým voskem. Postupná montáž a seřízení. Výměna nefunkčních pružinek páček a západek. Seřízení hracích hřebenů, citerového mechanismu apod. Instalace do skříňky a promazání pohyblivých částí vzduchové brzdy aj.

Cenová kalkulace:

Náklady celé renovace včetně zhotovení písemné i obrazové dokumentace a pojištění, je 61.400,- Kč + DPH (v současnosti 15%)

V Olomouci dne 7.2.2017

.....
Ivo Roháč – varhanář restaurátor